

ASOCIAȚIILE STUDENȚEȘTI DIN BUCOVINA DUPĂ MAREA UNIRE

Dan Jumară

Abstract

Beginning with 1875 Romanian students from the University in Czernowitz organized themselves in five organizations. All of them brought their contribution to the achievement of the Great Union in 1918.

After the war, to the end of 1918, Romanian students in Czernowitz made some attempts to form just one organization, under the name of Students' Center *Arboroasa*. Yet, the members of the traditional students associations considered that it was but natural and legitimate to revitalize them. So, after the end of the war, all five old students' foundations (Junimea, Dacia, Bukowina, Moldova, Akademia Ortodoxa) began their activity again; the Student's Cercle *Arboroasa* joined them.

To the end a Students Center was founded too. Everyone of the six associations had its own representatives there. The Center had the mission of coordinating the activity of the Romanian students in Czernowitz, especially from the point of view of their specific interests. It also contributed to mediate conflicts amongst students, it represented them to the national and international students congresses, it acted as a link between the Romanian students in Bukowina and the ones abroad.

O nouă epocă începea în România odată cu sfârșitul primului război mondial. Instabilitate, tensiune, existența unor contraste violente par a fi fost principalele caracteristici ale climatului social-istoric al epocii. Trecerea de la o societate bazată în principal pe agricultură spre o societate cu o economie de tip capitalist a adus schimbări esențiale în toate planurile, dar, mai ales, la nivelul mentalităților.

Lupta ideologică între tradiționalism și modernism, având vechi rădăcini în viața politică și economică românească, s-a acutizat până la extrem¹. Energiile și eforturile angajate până atunci în lupta pentru împlinirea idealului unității statale s-au îndreptat, după război, către cultură², aceasta având ca rezultat inițiative și înfăptuiri cu totul remarcabile. A crescut numărul intelectualilor, s-au extins contactele cu culturile europene; cultura română a trăit experiența unei eferescențe spirituale de excepție. Între noile orientări, *autohtonismul* și *universalitatea* se disting ca fiind cele două principale direcții ale perioadei. Preocupată de consolidarea unirii – ideal politic împlinit, inteligența românească a apelat, în primul rând, la instrumentele culturii pentru a crea unitatea internă dorită³

Componentă a noului stat român, Bucovina înregistra aceleași frământări, agravate și de condițiile obiective rezultând din noul statut al fostului Ducat – ce avusese formulă guvernamentală proprie. *Complexul provinciei* nu va întârzia să apară, cu întreaga lui suită de manifestări cu triste consecințe.

¹ Zigu Omea, *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea*, București, 1980, pp. 307-309.

² Alexandru Zub, *Istorie și istorici în România interbelică*, Iași, 1989, p. 15.

³ *Ibidem*, p. 34.

Tineretul român în general, studențimea în special, vedea în noul context posibilitatea de a se afirma în plan politic, social și cultural; în efervescența specifică perioadei de după împlinirea unor schimbări majore, majoritatea tinerilor s-a angajat în efortul general al vremii, căutând să justifice prestigiul bucovinenilor.

Activitatea organizațiilor studențești cernăuțene încetase odată cu izbucnirea războiului. Dintre foștii membri unii trecuseră în Vechiul Regat, alții fuseseră mobilizați în armata austro-ungară⁴

Sfârșitul războiului părea să creeze premise favorabile ideii de unitate de acțiune a studențimii române din Bucovina. Astfel, în ziua de 19 noiembrie (cu 10 zile înainte de proclamarea oficială a unirii Bucovinei cu Regatul României), teologul Ion Vască mobiliza studențimea cernăuțeană la o ședință comună, la care participau și profesorii, în aula universității. Scrisoarea adresată Regelui la încheierea adunării transmitea acestuia omagiile bucovinenilor, dar și dorința ca Universitatea să fie menținută și pusă pe temelii naționale românești⁵

Câteva zile mai târziu, la 24 noiembrie 1918, avea loc o altă adunare studențească; la adunarea solemnă participau peste o sută de studenți români; fuseseră invitați și toți profesorii români din universitate, precum și reprezentanți ai autorităților civile și militare.

Chariton Pridie, vechi *junimean*, deschidea lucrările întrunirii. Ca prim vorbitor, rectorul Universității îndemna la discuții serioase, în conformitate cu „demnitatea momentelor istorice”. Ales ca lider al adunării, Ioan Vască îndemna la constituirea studențimii într-o organizație unică. Motivând că odată cu finalul războiului era necesară o nouă atitudine față de organizarea studenților, dictată de contextul istoric, teologul spunea: „În aceste momente istorice ni se impune multă seriozitate și de aceea studențimea română trebuie să formeze o singură corporațiune puternică” Vorbitorul propunea adunării o rezoluție având trei puncte principale:

alipirea Bucovinei, în integritatea ei, la România;

transformarea universității germane din Cernăuți în universitate românească;

alegerea unui **Comitet al Adunării** și recunoașterea acestuia ca fiind singurul forum cu drept de reprezentare al întregii studențimi române cernăuțene⁶

În entuziasmul generat de împrejurările istorice specifice, rezoluția s-a adoptat în unanimitate.

Cu acest prilej participanții la adunare au trimis telegrame unor oficialități ale statului român. Cităm din telegrama adresată Primului ministru al guvernului român: „Domnului general Constantin Coandă, / În aceste zile mari de sărbătoare, când neamul românesc din Bucovina, scăpat prin dragostea voastră frățească de anarhia răzbnării străine și de jugul umilinței de un veac și jumătate, începe un trai național pe pământul lui de drept istoric, studențimea română bucovineană se face interpretul sentimentelor întregului neam românesc din Bucovina aducându-vă adâncă lui mulțumire pentru ajutorul de salvare ce v-ați grăbit a-l trimite pe pământul sfânt al Bucovinei pângărite.

⁴ Popa Anghel, *Societatea Academică „Junimea” din Cernăuți. 1878-1938*, Câmpulung Moldovenesc, 1997, p. 29.

⁵ Complexul Muzeal Bucovina, fond Casa Memorială Simion Florea Marian, Mss. 1982, p. 40.

⁶ *Ibidem*.

Primiți, domnule general, ca reprezentant al neamului românesc, omagiile tineretului universitar român din Bucovina.

Președintele adunării, Ioan Vască”⁷

O altă telegramă, adresată ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, avea următorul cuprins: „Studentimea română din Bucovina, întrunită în adunare generală, astăzi 19 noiembrie 1918, în Aula Universității din Cernăuți, trimiț[e], împreună cu profesorii, respectuoasele ei omagii reprezentantului culturii românești și-l roagă să ieie la cunoștință dorința ei nestrămutată ca Universitatea din Cernăuți, până acum cuib de propagandă potrivnică intereselor românești, să fie menținută și pusă pe temelii naționale românești. / Președintele adunării, Ioan Vască”

La finalul adunării s-a stabilit o nouă întâlnire, în primăvara anului 1919, în vederea precizării detaliilor de organizare a **Centrului studențesc**.

Climatul de dezordine, de dezorganizare instituțională în Bucovina postbelică, se răsfrângea, firesc, și asupra tineretului⁸ *Junii academici* de la Universitatea cernăuțeană organizau baluri, festivaluri, întruniri, dar vechile societăți studențești, cu o atât de veche tradiție, rămăneau încă inactive.

După încheierea războiului, studentimea bucovineană își relua activitatea pe tărâm cultural la 4 decembrie 1918, cu o șezătoare literară urmată de dans. În deschiderea reuniunii, liderul grupării celor care doreau un centru studențesc unic, Ioan Vască, arăta care era rostul unor asemenea întruniri, iar profesorul Dimitrie Marmeliuc conferența despre luptele de la Mărășești. Garnizoana românească a contribuit, de asemenea, la reușita seratei asigurând prezența unei orchestre.

Profesoara Reveca Dușceac-Prelipceanu și profesorul Pinte Socaciu, foști studenți ai universității din Cernăuți, își amintesc: „Printre oaspeți au fost I. P. S. S. Arhimandritul Vorobchevici și generalul Zadic, care a pus la dispoziția studențimii orchestra militară a Diviziei a VIII-a. În program a fost și prologul festiv pentru unirea Bucovinei, prezentat de dl. Drăgușanu”⁹

Câteva zile mai târziu, la 15 decembrie 1918, se desfășura o altă șezătoare. Expunerea – pe o temă de actualitate legată de Unire – era urmată de un program artistic prezentat de studenți, iar armata română a fost din nou prezentă – prin participarea unei orchestre militare, după cum consemnează memoria documentelor: „A doua șezătoare literară a avut loc la 15 decembrie 1918, la care a conferențiat prof. Alecu Procopovici – **De la unirea Ardealului cu România**. Corul condus de Tit Tarnavschi a executat: **Fantezia orientală**, **Pescarul Bosforului** de compozitorul Dionisie Pasolo, teologul Suci, **În zadar** de G. Dima; recitări, Ilie Lazăr și Silvia Brătianu; la pian Tit Tarnavschi – **Valsul** de Moscovschi, iar poetul Huțanu – câteva din spiritualele sale *grenade*. Șezătoarea s-a încheiat cu **Mars**, de Sturz. În pauze a concertat orchestra Regimentul 37 Infanterie”¹⁰

Seria activităților, menite să consolideze ideea unificării vieții asociative studențești, avea să continue. Astfel, o serată muzicală urmată de dans era organizată în sala **Casei germane** din Rădăuți, la 23 februarie 1919. Dar, odată depășite

⁷ *Idem*, p. 41.

⁸ D.J.A.N. Iași, Colecția „Dugan”, dosar 4, f. 266.

⁹ Complexul Muzeal Bucovina, *fond citat*, p. 97.

¹⁰ *Ibidem*.

momentele de entuziasm de la sfârșitul anului 1918, ideea unificării tuturor studenților într-un centru unic părea să piardă tot mai mult teren.

Reașezarea în limitele normalității a vieții cotidiene, reluarea activităților profesionale și sociale întrerupte pe perioada războiului aveau să ducă și la reactivarea vechilor societăți ale studenților bucovineni. Reveniți de pe front sau din refugiu, continuându-și studiile universitare, vechii societari s-au reîntâlnit, și-au refăcut structurile organizatorice, și-au reluat activitatea. Pentru veteranii mișcărilor studențești nu părea decât firesc să-și continue activitatea civică într-un cadru care-și dovedise, timp de decenii, eficacitatea.

Junimeanul Vasile Baculinski consemna în **Raportul** pe anul 1919 al **Societății Junimea**: „Când am avut fericirea de a vedea pe dorobanțul român stăpân pe pământul Bucovinei s-a ivit ideea unirii întregii studențimi bucovinene române într-un singur centru.

Ideea a fost sublimă, dară – reluându-și toate societățile și întrunirile vechi activitatea fără să țină cont de înființarea acestui **centru** care și-a dat numele de *Arboroasa* – ceea ce a fost și este fals și nedrept, deoarece singura moștenitoare a acestui nume e numai *Junimea* în orice privință – s-a reactivat și *Junimea* [...]. *Junimea* având 5 secții (literară, muzicală, teatrală, juridic-economică și sportivă) nu este altceva decât un centru al studențimii române bucovinene”¹¹

În final, *junimenii* au decis continuarea activității societății lor; fără îndoială că erau necesare anumite precizări și adaptări, la nivel de organizare și strategie, însă acestea aveau să fie rezolvate „din mers”

În rândurile **Societății Academice Române Dacia** s-au înregistrat aceleași reacții, motivate, în primul rând, prin apelul la tradiție. În acest sens consemna și profesorul Nicolae Tcaciuc – Albu în memoriile sale: „16 noiembrie (1918). Astăzi sfat al fostei societăți *Dacia*, privitor la atitudinea studențimii române bucovinene față de evenimentele noi. Cu privire la desființarea societăților existente și formarea unui centru studențesc unitar, am hotărât să nu se desființeze *Dacia*, fiindcă ea a reprezentat principii frumoase, care nu trebuie părăsite”¹² Membrii celorlalte asociații studențești bucovinene au luat hotărâri similare.

Punctul de vedere al adepților asociației unice este consemnat de unul dintre membrii fondatori ai *Arboroasei* de după război: „Noi, studenții de atunci, după războiul [din] 1914-1918, doream să schimbăm în mai bine felul vechi de organizare a studențimii de la centrul universitar Cernăuți, să-i dăm o dezvoltare mai profundă, mai adevărată în domeniul sufletesc și intelectual, pentru a schimba mai întâi felul de viață al studenților.

Crezul nostru a fost unirea studenților pentru o dezvoltare mai intensă spre cultură și progres, pentru propria noastră desăvârșire și pentru desăvârșirea patriei”¹³

¹¹ D.J.A.N. Iași, **fond citat**, dosar 4, f. 266.

¹² Nicolae Tcaciuc – Albu, *Din vremea Unirii celei mari (note zilnice)*, în vol. *Aminiri răzlețe din anul Unirii 1918*, red. Ion Nistor, Cernăuți, 1938, p. 443.

¹³ Complexul Muzeal Bucovina, **Fond Casa Memorială Simion – Florea Marian**, dosar 5, Mss.1979, *Veturia Cileviuci – Uscatiuc, Mss. Amintiri personale despre Societatea Studențească „Arboroasa”, din centrul universitar Cernăuți, anii 1919 – 1923*, p. 3.

Tinerii doreau ca studențimea, ca entitate socială bine constituită, să se poată exprima, în plan teoretic dar și concret, atunci când se puneau în discuție teme majore ale societății românești postbelice.

În primăvara anului 1919 un grup de tineri publica un „Apel”, în ziarul „Glasul Bucovinei”, prin care se convoca o adunare generală a studenților români de la Universitatea din Cernăuți¹⁴. Grupul de inițiativă dorea înființarea unei asociații universitare unice. **Centrul Studențesc *Arboroasa*** urma să înglobeze toată studențimea cernăuțeană: „Conduși de acest spirit, care singur are menirea de a pune pe o bază sănătoasă stările sociale de la noi, noi tinerii, neinfluențați de nici un curent din vremi trecute, apelăm la simțul de frăție al tuturor studenților români de la Universitatea din Cernăuți ca să ne dea tributul lor de muncă la înjghebarea celei mai ideale opere a timpurilor noastre, la opera fuzionării vechilor societăți existente într-o singură grupare în care forțele întregii studențimi române de la noi să se poată valida în toate direcțiile.

Convinși fiind că numai și numai o astfel de organizație ne va cimenta dragostea între noi și ne va uni cu desăvârșire și că numai cu ajutorul ei vor forma o forță puternică națională și culturală în acest colț frământat în ura și dușmănia neamurilor conlocuitoare, ne îndreptăm mai cu seamă către vechii studenți și-i rugăm din toată inima noastră tânără și caldă, să aducă această jertfă pe care glasul conștiinței naționale ne strigă să le-o cerem; să caute să rupă legăturile ce-i leagă de trecut acum când toată lumea și-a întors ochii de la ei și și-i îndreaptă spre un viitor pe care vrea să-l facă cât mai frumos și să nu împiedice formarea acelei organizații, care e indispensabilă pentru ajungerea unui maxim de muncă și pentru atingerea succeselor mari în anii plini de fapte ce ne așteaptă”¹⁵

Nicolae Grămadă și Domițian Spănu propuneau ca **Centrul** să aibă trei secții: culturală, literară și sportivă. Fiecare dintre acestea urma să fie condusă de un *comitet*, care trebuia să răspundă pentru activitatea sa în fața *Comitetului central executiv* și a plenului organizației. Inițiatorii proiectului voiau ca „Principiul emancipării studențimii să fie un factor de seamă în viața socială și culturală de mâine”. Se urmărea ca studențimea „să capete o educație sănătoasă, unitară, multilaterală”.

Adunarea generală din primăvara anului 1919 a înregistrat însă o participare slabă și ideea unității n-a avut decât foarte puțini susținători¹⁶.

Nemulțumiți de modul în care se preconiza cadrul organizatoric al activității studențești pe tărâm cultural – național, membrii vechilor societăți academice, care activaseră înainte de război, s-au opus creării unei organizații unice¹⁷.

Erast Tarangul consemnează momentul în memoriile sale: „Îndată după primul război mondial, după unirea Bucovinei, prin anii 1919-1920, s-a înființat pe lângă Universitatea din Cernăuți societatea studențească **Centrul Studențesc *Arboroasa***. Intenția a fost să organizeze studențimea din Cernăuți într-un centru studențesc, care să cuprindă societăți pe facultăți, după modelul societăților studențești

¹⁴ Dan Jumară, *Programul societăților culturale academice din Bucovina în perioada interbelică*, în „Analele Bucovinei”, nr. 1/2000, Rădăuți, 2002, p. 2.

¹⁵ Complexul Muzeal Bucovina, *fond citat*, Mss. 1982, p. 44.

¹⁶ Orest Tofan, *Societățile Academice din Bucovina (1875 – 1938). Scurtă privire istorică*, în „Suceava” Anuarul Muzeului Bucovinei, XVII – XVIII – XIX, 1990-1991-1992, p. 326.

¹⁷ D.J.A.N. Iași, *fond citat*, dosar 4, f. 264, 269.

de la universitățile din București și Iași. Ideea aceasta, însă, n-a prins printre studenții români din Cernăuți și astfel **Centrul Studențesc *Arboroasa*** a rămas o societate studențească cu o organizare și activitate asemănătoare celorlalte trei, ***Junimea***, ***Academia Ortodoxă*** și ***Dacia***. (memorialistul uită de ***Bucovina*** și ***Moldova***, n. ns., D.J.) Acestea, cu un trecut de luptă și tradiții, au fost prea adânc înrădăcinate în conștiința poporului român din Bucovina¹⁸

Vechii membri ai societăților studențești cu tradiție își exprimau convingerea că o acțiune concertată a tineretului era necesară, dar nu în cadrul organizatoric al unei unice organizații.

Președintele **Societății Academice *Dacia*** din anul societar 1929-1930, amintindu-și de episodul din vara anului 1919, sublinia poziția colegilor săi față de problema unificării: „Același ideal urmărește întreaga studențime română bucovineană și ca atare a avut întotdeauna, în măsură mai mare sau mai mică, după cum au fost și referințele, sprijinul publicului român conștient de greaua sarcină ce-i incumbă studențimii. E un ideal frumos, nespus de atrăgător, ca întreaga studențime să formeze un corp, într'a cărui părțicele să curgă același sânge clocotitor, care toate să asculte la bățile aceleiași inimi și să urmeze linia de conduită dictată de aceeași minte; atunci spectacolul e măreț, impunător și decorul extern este salvat. Un corp, o simțire, o idee, o acțiune ! Dar nefericirea lumii acesteia, că idealul e de neajuns, nerealizabil. Către el privim toată viața noastră mângâindu-ne cu speranța că ne-am apropiat măcar cât de cât. Și de aceea credem că e mult mai bine să fie mai multe corpuri cu același ideal comun, lucrând fiecare cu mijloacele pe care le-a aflat de bune și folositoare, decât un singur corp, care având a se lupta cu mișcări centrifuge în sânul său, cutreierat de curente contrare, în căutarea unei soluțiuni favorabile, a unei egalizări sau, ce e și mai rău, a suprimării brutale a unui curent, neglijează activitatea principală istovindu-și puterile în lupte fără folos¹⁹

Dacienii subliniau că principiile de care erau conduși demonstrau că și ei țineau la *unitatea studențimii*, dar nu „sub forma unei singure societăți, care să grupeze în jurul ei studențimea întreagă”; ei doreau „unitatea de principii și muncă²⁰

Membrii **Societății *Dacia*** par să exprime punctul de vedere al tuturor reprezentanților vechilor asociații: „Urmând aceste principii, care culminează în ideea muncii cinstite și împlinirii datoriei studentului atât față de sine, cât și față de neam, noi am fost și vom fi pentru *unitatea studențimii noastre întregi, nu însă pentru cea fizică, ci pentru cea ideală* (s. ns., D.J.)”²¹

În consecință, consfătuirea din 23 martie 1919 a avut loc, dar reprezentanții societăților studențești bucovinene ***Junimea***, ***Dacia***, ***Moldova***, ***Bucovina***, ***Academia Ortodoxă*** nu au fost de acord cu contopirea acestora în **Centrul Studențesc *Arboroasa***. Ei doreau reînființarea organizațiilor lor.

În final, unii dintre studenții participanți au înființat ***Arboroasa***, însă ca societate studențească, asemănătoare celorlalte.

¹⁸ George Ostafi, *Erast Tarangul – memorialist*, în Suceava” Anuarul Muzeului Bucovinei, XX, Iași, 1993, p. 262.

¹⁹ Filaret Doboș, *Societatea Academică Română „Dacia”. 25 de ani de viață studențească. 21 mai 1905-21 mai 1930*, Cernăuți, 1930, p. 24.

²⁰ *Ibidem*, p. 29.

²¹ *Ibidem*.

Până la sfârșitul anului 1919, toate cele cinci asociații studențești, de veche tradiție, și-au început activitatea, acestora adăugându-li-se **Cercul Studențesc Arboroasa**²² Se creă astfel cadrul organizatoric de care aveau nevoie cei două sute șaptesprezece români din totalul de o mie șase sute șaptezeci și unu de studenți ai Universității românești din capitala bucovineană, pentru a-și desfășura activitatea în plan cultural și social²³

Inițiativele de unificare a studenților români bucovineni, rezultate din necesitatea aplicării unor principii generale comune în activitatea acestora, nu s-au oprit aici. Convingerea generală era că „Singura soluție sănătoasă, care corespunde spiritului vremii și intereselor mari ale neamului, e înjghebarea unui centru studențesc”²⁴

La 20 iulie 1919, avea loc o întrevedere a reprezentanților societăților studențești. Rezulta, în urma discuțiilor, **Comitetul Central Ad-hoc al Societăților Studențești Române din Cernăuți**. În urma alegerilor **Comitetul executiv** a avut următoarea componență: președinte – Ion Dominte, vicepreședinte – Arcadie Filipciuc, secretar I – Emilian Ursuleac, secretar II – Eugen Teleaga, casier – Pânzar, controlor – Orest Bucevschi.

Ziarul „Glasul Bucovinei”, din 22 iulie 1919, menționa că numitul comitet „are menirea de a organiza studențimea” Atât vechile societăți, cât și **Centrul Studențesc Arboroasa** au aderat la noua organizație cu rol coordonator. Gazetarul care publica știrea își exprima speranța că „pe această cale se va ajunge la un acord între toate societățile studențești, fără deosebire”²⁵

Se răspundea astfel imperativelor recunoscute ale vremii, care cereau o organizație unică, puternică, capabilă să educe, să îndrume și să canalizeze energiile studenților. Comitetul era menit a-i face pe studenți să acționeze concertat.

La 6 august 1919, în numele tuturor membrilor societăților academice bucovinene, I. Dominte transmitea regelui Ferdinand „Urările studențimii din Bucovina către M.S. Regele” Ziarul „Glasul Bucovinei” publica textul telegramei: „Cu prilejul încununării tuturor jertfelor și suferințelor armatei române pentru eliberarea noastră prin marea biruință asupra Ungariei, ce culminează cu căderea Budapestei, studențimea română din Cernăuți exprimă marelui conducător al României Mari, cele mai profunde omagii de recunoștință, admirație și devotament.

Trăiască împăratul tuturor Românilor!

Președintele **Comitetului Central al Societăților Studențești** din Cernăuți, I. Dominte²⁶

Rolul organizației pare să fi fost destul de important în epocă. Oricum, societățile tradiționale au menținut **Comitetul** în activitate. De exemplu, la 5 mai 1920, ziarul „Glasul Bucovinei” publica următorul anunț: „De la **Comitetul Central al Societăților și Întrunirilor Studențești Române din Cernăuți**. / Delegații societăților academice *Junimea, Academia Ortodoxă, Dacia* și ai întrunirilor

²² Dan Jumară, *op. cit.*, p. 4.

²³ Ion Nistor, *Istoria Bucovinei*, București, 1991, p. 412.

²⁴ Complexul Muzeal Bucovina, *fond citat*, p. 43.

²⁵ „Glasul Bucovinei”, an II, nr.197, Cernăuți 22 iulie 1919, p. 3.

²⁶ *Idem*, an II, nr. 209, Cernăuți, 06 august 1919, p. 3. Urmare provocărilor venite din Ungaria, a politiciii revizioniste maghiare, armatele române tocmai răsturnaseră regimul bolșevic al lui Bela Kun.

academice *Bucovina* și *Moldova*, întrunindu-se, sâmbătă, 1 mai 1920, în ședință, și-au ales următorul comitet executiv pentru semestrul de vară:

- președinte – Nicolae Zugrav, candidat în drept;
- vicepreședinte – Lotar Wurtzer, candidat în filozofie;
- secretar general – Ștefan Moldova, student în drept;
- secretar interne – Ion Nicolaescu, student în teologie;
- casier – Dumitru Giosan, candidat în drept;
- controlor – A. Dragonesi, candidat în drept.”²⁷

Presa cernăuțeană consemnează periodic inițiative ale **Comitetului Central**, precum cea din 26 martie 1926, când, în ziarul „Glasul Bucovinei” era înserat următorul apel: „În vremurile critice de azi când studențimea română de la toate universitățile noastre îndură cea mai neagră mizerie și când numai foarte puțini se gândesc să-i aline durerile, **Comitetul Central al Studenților Români de la Universitatea din Cernăuți** face un călduros apel la toți Români de bine din oraș și împrejurime, să participe la reprezentația teatrală de miercuri seara, 26 martie, dată de **Compania lirică de operă și operetă Nicolae Leonard** în folosul Căminului studențesc, contribuind în felul acesta – fiecare cu obolul său la îndulcirea traiului acestei studențimi...”

Comitetul se pare că a funcționat cu eficacitate, odată ce la aniversarea de douăzeci și cinci de ani a **Societății Academice Române Dacia**, în mai 1930, se menționa: „Chestiunea unirii societăților studențești a revenit la formula veche dinainte de război, prin înființarea unui **Comitet Central**, în care fiecare societate își trimite reprezentanții ei, discutând și hotărând numai chestiuni de ordin general studențesc. Primul președinte al acestui **Comitet Central** a fost un dacian”²⁸

În mai 1930 s-a pus problema organizării formale a **Centrului Studențesc**, ce avea să unească toate organizațiile existente și pe studenții care nu erau membrii nici uneia dintre ele. S-a procedat, mai întâi, la elaborarea statutelor și a celorlalte forme organizatorice, de către reprezentanții a trei asociații. Delegații tuturor asociațiilor componente, proporțional cu numărul lor de membri, au alcătuit consiliul centrului. Din cadrul consiliului se alegea comitetul de conducere, format din președinte, vicepreședinte, secretar, casier, un membru²⁹

Evident, de-a lungul existenței sale **Centrul** a înregistrat și unele disfuncții, inerente unei organizații arborescente. Neînțelegerile erau rodul unor vechi rivalități între societățile de veche tradiție. Așa se întâmpla, de exemplu, la sfârșitul anului 1930. Președintele *Junimii* se adresa atunci conducerii **Uniunii Naționale a Studenților Creștini Români**, plângându-se de intrigile președintelui **Centrului**, Octavian Rusu, membru al **Întrunirii Academice Moldova**, la adresa *junimenilor*. În consecință, *Junimea* era hotărâtă să părăsească organizația neînțelegând „unirea de formă, fără aceea a sufletelor”. *Junimenii* nu doreau să răspundă cu aceleași arme, nevoind „război între frați”³⁰ Neînțelegerile se rezolvau, însă, până la urmă,

²⁷ Complexul Muzeal Bucovina, loc cit., p. 55.

²⁸ Filaret Doboș, op. cit., p. 100.

²⁹ Complexul Muzeal Bucovina, fond citat, dosar 5, Mss. 1979, p. 57.

³⁰ Biblioteca Academiei Române, fond citat, A 654 (6), nr. 506/14.11.1930.

necesitatea coordonării de principiu a activităților societare fiind pe deplin înțeleasă de studenți.

S-a reglementat, de asemenea, participarea **Centrului Studențesc** bucovinean la ședințele **Uniunii Naționale a Studenților Români**.

Ion Negură, primul președinte al **Centrului** își amintește: „La **Congresul** studenților români de la Brașov, din 1931, când am avut conducerea participanților bucovineni, am ridicat problema ordinii și disciplinei congresiștilor, ca o condiție a participării **Centrului Studențesc** bucovinean la lucrările **Congresului**, oferind, pentru garantarea ordinii o echipă de control. Formată din aproximativ 30 de studenți, această echipă de tineri bucovineni voinici a controlat străzile și localurile ziua și noaptea și cei câțiva indisciplinați, dibuiți de echipă în încercările de tulburare a ordinii, au fost imediat puși în inacțiune și cu ajutorul organelor de represiune ale statului au fost urcați în trenuri și expediați din Brașov”³¹

Reprezentanții **Centrului studențesc Cernăuți** au participat și la congresele internaționale studențești. Ion Negură însuși a participat la congresele de la București (1931), Riga (1932) și Veneția (1933) – când a fost ales ca membru în comisia culturală a **Uniunii Internaționale Studențești**, iar în anul 1933-1934 a prezidat comisia de asistență socială.

Cadru de discuții, uneori aprinse, **Centrul Studențesc Cernăuți** a fost, de-a lungul anilor, un forum în care s-au discutat, uneori în armonie, cel mai adesea în contradictoriu, problemele studențimii. Temele de sorginte socială aveau prioritate, dar de aici se aluneca implicit către politică – teren întotdeauna foarte controversat.

Studentul Octavian Olinici, președintele din 1934 al **Centrului**, în cadrul unei întâlniri protocolare, în anul 1934, făcea aluzie la atmosfera din cadrul organizației: „Ori de câte ori noi ceilalți uităm armonia ce trebuie să domnească între noi, depășeam limitele permise de controversă, până la dușmănie, *Academia Ortodoxă* intervenea întotdeauna cu blândețe și calm, pentru normalizare”³²

Refuzul de a se reuni sub o singură flamură asociativă este, fără îndoială, o manifestare de orgoliu: fiecare dintre vechile societăți se considera îndreptățită la statutul de port-stindard al mișcării studențești. În același timp nu se poate nega faptul că, prin existența mai multor organizații, rezultatele activității studenților pe tărâmul cultural-național s-au multiplicat atât din punct de vedere calitativ (prin inerenta competiție), cât și cantitativ.

Și, oricum, organizația răspundea cerințelor exprimate încă din 1919 de către adepții unei asociații studențești unice: „În principal era vorba de orientarea vieții studențești pe un fâgaș cultural, organizându-i într-o societate unică, pentru o mai bună polarizare a tuturor acțiunilor: educative, cultural – artistice, sportive etc.”³³

Se înregistrează, în perioada interbelică, un mare număr de manifestări, în majoritate culturale, organizate în colaborare de către două sau mai multe societăți studențești.

³¹ Ibidem.

³² „*Academia Ortodoxă*” *Societatea Studenților de la Teologie de la Universitatea „Regele Carol II” din Cernăuți. Cincizeci de ani (o sută de semestre) de existență, 1884 – 1934*, Cernăuți, Institutul de Arte Grafice și Editură Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1935, p. 87.

³³ Complexul Muzeal *Bucovina*, fond citat, Mss. 1979, Veturia Ciliievici – Uscatiuc, *Amintri personale despre Societatea Studențească „Arboroasa”, din centrul universitar Cernăuți, anii 1919 – 1923*, p. 2.

Centrul Studențesc își avea însă menirea sa de coordonator al organizațiilor tinerilor studioși, mai ales în privința problemelor sociale. Cu o frecvență relativ mare reprezentanții săi luau cuvântul în public, în împrejurări oficiale, exprimând puncte de vedere ale tuturor studenților români din Bucovina. Așa se întâmpla, de exemplu, la începutul lunii februarie 1936, când „în numele Centrului Studențesc a vorbit d. Lavric, președinte”, expunând doleanțele membrilor organizației³⁴

Uneori, în funcție de personalitatea celui care conducea, organizația se manifesta cu mai multă pregnanță, cu mai mare eficacitate, reușind să aplaneze trecătoarele conflicte și rivalitățile dintre societăți. Așa s-a întâmplat în perioada când **Centrul** era condus de Dumitru Străchinariu. La decesul acestuia, la vârsta de doar douăzeci și nouă de ani, unul dintre colegii săi alcătuia un emoționant panegiric, din care cităm: „[...] Și atunci îl văd pe Străchinariu în triplu-i rol: student, președinte al **Centrului** și președinte de *arcași*. Spiritul nou ne cucerește. Universitatea, încadrată în noul spirit, prin noul Rector, dl profesor și ministru dr. Ion I. Nistor, construiește și organizează cu înfrigurare. Studențimea, condusă de colegul Dumitru Străchinariu, desfășoară o activitate unică în felul ei. În felul acesta surplusul de energie se cheltuiește cuminte. Pe lângă carte, studentul are ocupație pe terenul național și nu mai are timp de pierdut. Activitatea continuă. Și cu așa înfrigurare încât, de unde până mai înainte mai erau ocazii și pentru fricțiuni, în ultimii doi ani nu se semnalează nimic, nici incident, nici grevă, nici hărțuieți”³⁵

Centrul avea să-și continue activitatea împlinindu-și misia de coordonare. Conducerea activității era asigurată de consilieri delegați ai societăților studențești membre. Astfel, în anul 1937 se pare că numărul de delegați era de șapte din partea fiecărei societăți. Cifra rezultă dintr-o adresă a **Daciei** către organizația coordonatoare: „Domnule Președinte, / **Soc. acad. rom. Dacia**, întrunită în adunarea generală ordinară din 13 Noiembrie a. c. a delegat pe următorii studenți în calitate de consilieri la C. S. Cernăuți:

1. Hlușcu D. Valerian
2. Briceaga Constantin
3. Bârlean Ioan
4. Avram Nicolae
5. Rusciur Adrian
6. Nemțan Ioan
7. Popinciuc Mardare

Supleanți:

1. Avram Aurel
2. Olaru Nicolae

Cu dragoste frățească

Președinte, Hlușcu D. Valerian

Secretar de externe, Ilie Moldovan

D-sale Președinte al C. S. Cernăuți.”³⁶

³⁴ „Glasul Bucovinei”, nr. 4744, 6 februarie 1936, p. 1.

³⁵ *Idem*, Nr. 4729, 16 ianuarie 1936, p. 3.

³⁶ Biblioteca Academiei Române, **fond citat**, A 119, *Dacia*, *Cartea copiilor*, p. 8 v. – 9.

Prin înființarea **Centrului Studențesc**, se crea cadrul organizatoric necesar concertării activității studenților, mai ales în privința intereselor specifice; de asemenea, prin intermediul organizației cu rol coordonator se păstra legătura cu organizațiile studențești din celelalte centre universitare, se putea participa activ la consfăturile naționale și internaționale ale tineretului universitar.